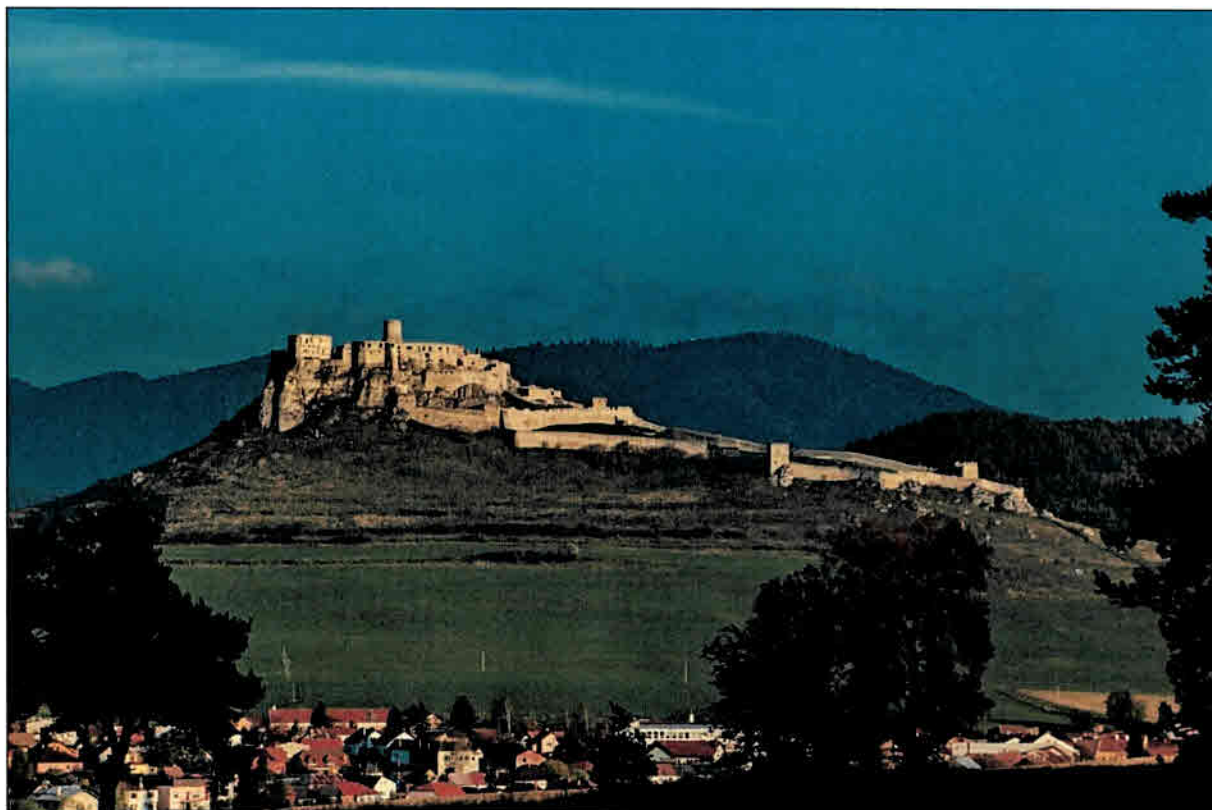

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Správa Národného parku Slovenský raj

Program starostlivosti
národnej prírodnej pamiatky Spišský hradný vrch
(časť územia európskeho významu SKUEV0105 Spišskopodhradské
travertíny)
na obdobie rokov 2018 – 2027

Financované z prostriedkov Európskeho fondu
regionálneho rozvoja (ERDF) v rámci projektu:
Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené

Obsah

1	ZÁKLADNÉ ÚDAJE	3
1.1	Číslo podľa štátneho zoznamu, ak je pridelené	3
1.2	Príslušnosť k európskej sústave chránených území a územiám medzinárodného významu	3
1.3	Kategória a názov územia.....	3
1.4	Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia alebo medzinárodný doklad o zaradení lokality do sústavy území medzinárodného významu	3
1.5	Celková výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma	3
1.6	Súčasný stav predmetu ochrany	4
1.6.1	Prírodné pomery	4
1.6.2	Stručný opis predmetu ochrany	6
1.6.3	Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany	6
1.6.4	Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území	9
1.7	Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa.....	9
2	SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY	10
2.1	Historický kontext	10
2.1.1	Vývoj ochrany prírody	10
2.1.2	Vývoj poľnohospodárstva	10
2.1.3	Vývoj turistiky	11
2.2	Stručný opis aktuálneho stavu.....	11
2.2.1	Ochrana prírody	11
2.2.2	Poľnohospodárstvo	11
2.2.3	Rekreácia a šport	11
2.2.4	Poľovníctvo a rybárstvo	11
2.3.	Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany	12
3	CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE	15
3.1	Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny	15
3.2	Stanovenie operatívnych cieľov v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny.....	16
3.3	Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy	16
3.4	Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia	17
4	SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI	21
5	POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ.....	21
6	PRÍLOHY	23
6.1	Mapa predmetov ochrany	23
6.2	Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov.....	24
6.3	Mapa využitia územia.....	26
6.4	Mapa ekologicko-funkčných priestorov	27
6.4	Mapa zón	28
6.6	Mapa navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách alebo jednotkách priestorového rozdelenia (JPRL, LPIS).....	29

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 Číslo podľa štátneho zoznamu, ak je pridelené

Národná prírodná pamiatka Spišský hradný vrch je evidovaná v štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny pod číslom 682.

1.2 Príslušnosť k európskej sústave chránených území a územiám medzinárodného významu

Územie je súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1“), bolo zaradené ako súčasť navrhovaného územia európskeho významu pod označením SKUEV0105 Spišskopodhradské travertíny (pôvodný názov – Travertíny pri Spišskom Podhradí). Rozhodnutím Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008 bol podľa smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín (ďalej len „smernica o biotopoch“) prijatý zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne, ktorého súčasťou je aj predmetné územie. Nakoľko predmetné územie európskeho významu pozostáva z 9 samostatných polygónov, bude každý z nich vyhlasovaný a riešený ako samostatné chránené územie.

Územie nie je prekryté so žiadnym existujúcim chráneným vtáčím územím ani územím medzinárodného významu. Územie je súčasťou lokality svetového dedičstva UNESCO Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia.

1.3 Kategória a názov územia

Kategória: národná prírodná pamiatka (NPP)

Názov územia: Spišský hradný vrch

Názov bol štandardizovaný rozhodnutím Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. P-5255/2004 z 23.12.2004.

1.4 Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia alebo medzinárodný doklad o zaradení lokality do sústavy území medzinárodného významu

Územie bolo vyhlásené nariadením a uznesením plenárneho zasadnutia Okresného národného výboru v Spišskej Novej Vsi č. 83 zo dňa 15. 3. 1990, s účinnosťou od 1. 4. 1990. Územie má na základe vyhlášky KÚŽP v Košiciach č. 7/2004 z 22. 9. 2004, s účinnosťou od 1. 10. 2004, platný 4. stupeň ochrany. Pre hradnú časť travertínovej kopy bol na parcele č. 476 v roku 2005 Krajského úradu životného prostredia v Košiciach ustanovený vyhradený areál s vyhradenými činnosťami, ktoré sú v lokalite povolené a nevzťahujú sa na ne niektoré zákonné ustanovenia v zmysle § 13 a § 14 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“).

1.5 Celková výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma

Celková výmera národnej prírodnej pamiatky je 24,2064 hektára. Ochranné pásmo sa osobitne nevymedzuje. Je ním v zmysle § 17 ods. 8 zákona č. 543/2002 Z. z. územie do vzdialenosti 60 m smerom von od hranice NPP a platí v ňom tretí stupeň ochrany.

1.6 Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1 Prírodné pomery

Národná prírodná pamiatka Spišský hradný vrch sa nachádza v Košickom kraji, okrese Spišská Nová Ves. Chránené územie sa nachádza v geomorfologickom celku Hornádska kotlina a jej podcelku Medvedie chrbtý, v nadmorskej výške 520 – 632 m n. m.

Geologický podklad tvoria kvartérne travertíny na paleogéne vnútorných Karpát, tvorené pieskovecami, vápňitými ílovcami – flyšmi (hutianske a zuberské súvrstvie). Travertínová kopa, na ktorej sa nachádza Spišský hrad, leží na križovaní tektonických línií. Je najsevernejšie položenou kopou severojužnej línie. Osobitosťou je geologická stavba. Podstatná časť kopy do výšky 600 – 610 m n. m. vznikla rovnako ako Dreveník koncom treťohôr. Časť, na ktorej ležia najvyššie nádvorcia hradu, vznikla dodatočne v niektorom medziľadovom období štvrtohôr na povrchu treťohorného masívu. Hrúbka travertínových vrstiev dosahuje 40 – 70 m. Kompaktný masív sa sieťou trhlín, rozsadlín a puklín, ktoré križujú celý povrch masívu, rozpadol. Bloky sa oddeľovali a oddeľujú najmä na severnom okraji kopy. Rozpadom vzniknuté bloky sa odtrhli od materského masívu a po plastickom podloží sa zosunuli po svahu. Sú tu obnažené travertínové útvary a ojedinelé puklinové jaskyne.

Z hľadiska základných morfoštruktúr leží územie na vrásovoblokovej fatransko-tatranskej morfoštruktúre, v negatívnej morfoštruktúre (priekopové prepadliny a morfológické depresie kotlín). Z hľadiska typu eróznodenudačného tvorí reliéf tohto územia reliéf kotlinových pahorkatín. Z hľadiska morfológicko-morfometrických typov leží územie v mierne členitej pahorkatine.

Územie sa nachádza v mierne teplej oblasti a jej mierne teplom, mierne vlhkom dolinovom/kotlinovom okrsku so studenou zimou, charakterizovanom priemerným počtom letných dní (s denným maximom teploty vzduchu ≥ 25 °C) za rok menej ako 50, s teplotami v januári do -5 °C a v júli nad 16 °C.

Územie sa nachádza v oblasti s výskytom kambizemí modálnych a kultizemných nasýtených, sprievodných kambizemí pseudoglejových, zo zvetralín pieskovecovo-ílovcových hornín (flyš). Samotná travertínová kopa je pokrytá pôdami typu terra rosa. Pôdy sú hlinité až ílovito-hlinité, neskeletnaté až slabo kamenité (0 – 20 %), s vlhkým vlhkosťným režimom.

Územie leží v povodí Hornádu, odvodňované je potokom Margecianka, ktorý je prítokom potoka Branisko, ústiaceho do Hornádu.

Flóra

Podľa fyto geografického členenia Slovenska patrí územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpatium occidentale*), v ktorej leží v obvode flóry vnútrokarpatských kotlín (*Intercarpaticum*) a jeho fyto geografickom okrese Podtatranské kotliny, podokres Spišské kotliny. Z hľadiska fyto geograficko-vegetačného členenia patrí územie do ihličnatej zóny, okresu Hornádska kotlina.

Potenciálne by vegetáciu prevažnej časti územia tvorili karpatské dubovo-hrabové lesy, lokálne v najextrémnejších polohách aj dubové lesy. Súčasnú vegetáciu tvoria biotopy európskeho významu Pi5 Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu *Alyso-Sedion albi* (6110*), Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápňitom substráte (6210), Tr5 Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty (6190), Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Sk1 Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210), Sk8 Nesprístupnené jaskynné útvary (8310). Z ďalších biotopov sa tu vyskytujú aj Kr7 Trnkové a lieskové kroviny a X3 Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídel.

Lokalita predstavuje plochy teplomilných spoločenstiev s ojedinelým výskytom mnohých druhov rastlín, ktoré sa dlhodobou hospodárskou činnosťou človeka vytvorili

a udržali na travertínových lokalitách vo východnej časti Hornádskej kotliny. Z európsky významných druhov rastlín sa tu vyskytuje poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), z druhov národného významu tarica horská Brymova (*Alyssum montanum* ssp. *brymii*), kavyl' pôvabný (*Stipa pulcherrima*), popolavec oranžový (*Tephrosieris aurantiaca*), prilbica jedhojová (*Aconitum anthora*), kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), hadomor purpurový (*Scorzonera purpurea*). Z ďalších vzácných, významných a ohrozených druhov sú to kozinec dánsky (*Astragalus danicus*), astra spišská (*Aster amelloides*), kavyl' Ivanov (*Stipa joannis*), veternica lesná (*Anemone sylvestris*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), plamienok rovný (*Clematis recta*), konvalinka voňavá (*Convallaria majalis*), kruštík širokolistý (*Epipactis helleborine*), kručinka farbiarska poľná (*Genista tinctoria* ssp. *campestris*), horec krížatý (*Gentiana cruciata*), horček horký pravý (*Gentianella amarella* ssp. *amarella*), horček žltkastý karpatský (*Gentiana lutescens* ssp. *carpatica*), pahorec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), margaréta panónska (*Leucanthemum margaritae*), ľan rakúsky (*Linum austriacum*), chlpaník vrcholikatý (*Pilosella cymosa*), iskerník veľhorský (*Ranunculus breyninus*), deväťorníkovec skalný (*Rhodax rupifragus*), silenka donská Sillingerova (*Silene donetzica* ssp. *sillingerii*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), tavoloňník prostredný (*Spiraea media*), svíb južný (*Swida australis*), fialka skalná (*Viola rupestris*), nezábudka úzkolistá (*Myosotis stenophylla*), silenka uškata (*Silene otites*). Z regionálne významných druhov sa vyskytuje zvonček karpatský (*Campanula carpatica*).

Územie je súčasťou rozsiahleho koridoru bioty na rozhraní Hornádskej kotliny a Levočských vrchov, ktorým recentne prenikajú do vnútra Karpát panónske prvky.

Fauna

Územie spadá do priestoru zoogeografickej provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty a ich vonkajšieho obvodu. Z hľadiska živočíšnych regiónov je zoogeografické členenie územia do vonkajšieho obvodu oblasti Západných Karpát a jeho podtatranského okrsku. Zoogeografické členenie sa delí na dva biocykly. V terestrickom biocykle patrí chránené územie do podkarpatského úseku provincie listnatých lesov, v limnickom biocykle patrí do slanskej časti potiského okresu severopontického úseku pontokaspickej provincie.

V území sa vyskytujú z motýľov druhy národného významu jasoň chochlačkovy (*Parnassius mnemosyne*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), z mäkkýšov ciha rebravá (*Clausilia dubia* ssp. *ingenua*), ciha karpatská (*Clausilia dubia* ssp. *carpatica*), slimák žltkastý (*Helix lutescens*), ďalej modlivka zelená (*Mantis religiosa*), z chrobákov májka obyčajná (*Meloe proscarabeus*). Z ďalších významných druhov bezstavovcov sa vyskytuje pavúk križiak pásavý (*Argiope bruennichi*).

Z obojživelníkov sa vyskytujú druhy národného významu ropucha obyčajná (*Bufo bufo*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), z plazov druhy národného významu jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka hladká (*Coronella austriaca*).

Z európsky významných druhov vtákov sa vyskytujú chrapkáč poľný (*Crex crex*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*).

Z dravcov tu lovia druhy národného významu jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*) a sokol myšiari (*Falco tinnunculus*), významný je výskyt druhov národného významu prhl'aviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), krutihlav hnedý (*Jynx torquilla*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*) a jarabica poľná (*Perdix perdix*).

Z cicavcov sa z druhov európskeho významu v území vyskytuje podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), z druhov národného významu kuna lesná (*Martes martes*), jež (*Erinaceus concolor*), piskor obyčajný (*Sorex araneus*), bielozubka bielobruchá (*Crociodura*

leucodon), lasica obyčajná (*Mustela nivalis*), hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*), plch lieskový (*Muscardinus avellanarius*).

1.6.2 Stručný opis predmetu ochrany

Lokalita Spišského hradu predstavuje morfológicky výraznú travertínovú kopu, jednu zo starších v systéme travertínových kôp v okolí Spišského Podhradia, s komplexom vzájomne sa prelínajúcich biotopov teplomilnej a mezofilnej lúčnej vegetácie na travertínoch Hornádskej kotliny. Územie je súčasťou rozsiahleho reálneho koridoru bioty na rozhraní Hornádskej kotliny a Levočských vrchov, ktorým recentne prenikajú do vnútra Karpát panónske prvky.

Predmetom ochrany chráneného územia sú biotopy európskeho významu uvedené v tabuľke č. 1 a biotopy druhov európskeho významu **poniklec slovenský** (*Pulsatilla slavica*) a **sysel' pasienkový** (*Spermophilus citellus*).

Tab. č. 1 Biotopy európskeho významu

Biotopy európskeho významu		
Kód biotopu	Kód Natura	Názov biotopu
Pi 5	6110*	Pionierske porasty zväzu <i>Alyso-Sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bázických substrátoch
Tr1	6210	Suchomilné travinno-bylinné a krovínové porasty na vápnitom podloží
Tr5	6190	Dealpínske travinno-bylinné porasty
Lk1	6510	Nížinné a podhorské kosné lúky
Sk1	8210	Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
Sk 8	8310	Nesprístupnené jaskynné útvary

Prioritné biotopy európskeho významu sú označené hviezdíčkou (*) za kódom Natura.

1.6.3 Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Pre biotopy európskeho významu sa uvádza stručné slovné hodnotenie ich stavu v území národnej prírodnej pamiatky Spišský hradný vrch, ktoré vychádza z terénneho poznania lokality. Pre nelesné biotopy a druh európskeho významu boli vypracované hodnotiace tabuľky priaznivého stavu zachovania podľa publikácie Polák, P., Saxa, A. (2005): Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu.

V nasledujúcich tabuľkách je hodnotenie biotopov a druhov európskeho významu. Hodnotenie stavu predmetu ochrany je základným rámcom pre stanovenie cieľov starostlivosti.

Tab. č. 2 Hodnotenie stavu biotopov európskeho významu v celom SKUEV0105 Spišskopodhradské travertíny

Kód biotopu	Reprezentatívnosť biotopu v území	Relatívna rozloha biotopu v území	Zachovalosť biotopu v území	Stav biotopu	Stav biotopu v rámci bioregiónu	Bioregión	Cieľ ochrany v rámci územia	Priorita
6110*	A	C	B	B	FV	Alpský	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
6190	A	C	B	B	FV	Alpský	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
6210	A	C	B	B	U1	Alpský	Nutné zlepšenie stavu v území	Stredná
6510	C	C	C	C	FV	Alpský	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
8210	A	C	A	A	FV	Alpský	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
8310	B	C	B	B	XX	Alpský	Nutné udržanie stavu v území	Stredná

Vysvetlivky k tabuľke:

priaznivý stav: A – výborný, B – dobrý, nepriaznivý stav: C – narušený, D – nevyhovujúci
 FV – priaznivý, nepriaznivý: U1 – nevyhovujúci, U2 – zlý (Polák, Saxa, 2005)

Tab. č. 3 Hodnotenie stavu druhov európskeho významu v celom SKUEV0105 Spišskopodhradské travertíny

Bioregión	Druh	Relatívna početnosť v území	Zachovalosť populácie v území	Stav izolovanosti populácie v území	Celkový stav populácie v území	Stav druhu na úrovni biogeografického regiónu	Cieľ ochrany v rámci územia	Priorita
Alpský	<i>Pulsatilla slavica</i>	A	A	C	A	U1	Nutné udržanie stavu v území	Stredná
Alpský	<i>Spermophilus citellus</i>	B	B	A	B	U2	Nutné zlepšenie stavu v území	Vysoká

Vysvetlivky k tabuľke:

priaznivý stav: A – výborný, B – dobrý, nepriaznivý stav: C – narušený, D – nevyhovujúci
 FV – priaznivý, nepriaznivý: U1 – nevyhovujúci, U2 – zlý (Polák, Saxa, 2005)

Hodnotenie v tabuľkách je spracované pre celé územie SKUEV0105 Spišskopodhradské travertíny, preto sa môže líšiť od hodnotenia v lokalite Spišského hradu.

Hodnotenie stavu biotopov európskeho významu:

6110* – Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázičných substrátoch (Pi5)

Limitujúcim faktorom je dostatočný výskyt odkrytých, skalnatých plôch, s drobnou sutinou. V priebehu sukcesie je vytláčaný zapojenými travino-bylinnými porastmi. Nenarušené porasty sú vzácne. Väčšina lokalít je sústredená na obnažených skalnatých výstupoch travertínovej kopy a je na hranici priaznivého a nepriaznivého stavu.

6190 – Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty (Tr5)

Na rozdiel od biotopu 6210 ide o viac-menej typ primárneho bezlesia vyskytujúci sa na skalnatých svahoch, skalných stupňoch a teraskách, kde obhospodarovanie nehrá kľúčovú úlohu. Plochy ohrozuje iba nálet drevín, najmä borovice. Biotop je v priaznivom stave.

6210 – Suchomilné travinno-bylinné a krovínové porasty na vápnitom substráte (Tr1)

Existencia tohto biotopu je závislá na vyhovujúcej poľnohospodárskej činnosti, ktorá v území absentuje. Je ohrozený expanziou vysokých tráv a zarastaním kríčkami a drevinami. V území je na hranici priaznivého a nepriaznivého stavu.

6510 – Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1)

Idie najmä o degradačné fázy xerotermných biotopov. Pôvodné mezofilné porasty sú vzácne a je potrebné ich zachovať, na ostatných plochách obnoviť kľúčové biotopy. V území je v priaznivom stave.

8210 – Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (Sk1)

Najvýznamnejším faktorom spôsobujúcim poškodzovanie biotopu je horolezecká činnosť, čiastočne ho ovplyvňuje aj rekonštrukcia hradu. V území je na hranici priaznivého a nepriaznivého stavu.

8310 – Nesprístupnené jaskynné útvary (Sk8)

V území sa nachádzajú nerozsiahle jaskyne a priepasti rôznej dĺžky. Biotop je v priaznivom stave.

Hodnotenie stavu druhov európskeho významu:

Poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*)

Druh sa vyskytuje roztrúsene v celom chránenom území, viazaný je na travinno-bylinné biotopy a plochy mimo súvislých lesných porastov. V území má optimálne podmienky a je v dobrom stave zachovania.

Sysel' pasienkový (*Spermophilus citellus*)

V lokalite sa nachádza v hojnom počte, je však závislý od poľnohospodárskeho využívania biotopov v území mimo hradného areálu a kosenia trávnych porastov v areáli hradu. Druh je v priaznivom stave

V súčasnosti má najväčší vplyv na územie upustenie od pravidelného poľnohospodárskeho využívania časti územia, čoho dôsledkom sú nežiaduce zmeny v rastlinných a živočíšnych spoločenstvách a postupné zarastanie časti lokality krovinami.

1.6.4 Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Osobitný záujem ochrany prírody si zaslúžia niektoré druhy spoločenstiev územia, dokazujúce recentný koridor šírenia teplomilných druhov rastlín a živočíchov na styku Hornádskej kotliny a Levočských vrchov a postavenie travertínových lokalít v okolí Spišského Podhradia v ňom.

V území NPP Spišský hradný vrch sa nachádzajú aj biotopy druhov rastlín národného významu tarica horská Brymova (*Alyssum montanum* ssp. *brymii*), kavyl pôvabný (*Stipa pulcherrima*), popolavec oranžový (*Tephroses aurantiaca*), prilbica jedhojová (*Aconitum anthora*), kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), hadomor purpurový (*Scorzonera purpurea*), biotopy druhov živočíchov národného významu jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), ciha rebravá (*Clausilia dubia* ssp. *ingenua*), ciha karpatská (*Clausilia dubia* ssp. *carpatica*), slimák žltkastý (*Helix lutescens*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), májka obyčajná (*Meloe proscarabeus*), ropucha obyčajná (*Bufo bufo*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka hladká (*Coronella austriaca*), kuna lesná (*Martes martes*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), piskor obyčajný (*Sorex araneus*), bielozúbka bielobruchá (*Crocidura leucodon*), lasica obyčajná (*Mustela nivalis*), hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*), plch lieskový (*Muscardinus avellanarius*).

Z európsky významných druhov vtákov sa vyskytujú chrapkáč poľný (*Crex crex*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), z druhov národného významu jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*) a sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), príhľaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*) a jarabica poľná (*Perdix perdix*).

Územie NPP Spišský hradný vrch je s ďalšími významnými druhmi rastlín ako kozinec dánsky (*Astragalus danicus*), kavyl Ivanov (*Stipa joannis*), veternica lesná (*Anemone sylvestris*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), astra spišská (*Aster amelloides*), plamienok rovný (*Clematis recta*), konvalinka voňavá (*Convallaria majalis*), kruštík širokolistý (*Epipactis helleborine*), kručinka farbiarska poľná (*Genista tinctoria* ssp. *campestris*), horec križatý (*Gentiana cruciata*), horček horký pravý (*Gentianella amarella* ssp. *amarella*), horček žltkastý karpatský (*Gentiana lutescens* ssp. *carpatica*), pahorec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), margaréta panónska (*Leucanthemum margaritae*), ľan rakúsky (*Linum austriacum*), chlpánik vrcholikatý (*Pilosella cymosa*), iskerník veľhorský (*Ranunculus breyninus*), deväťorníkovec skalný (*Rhodax rupifragus*), silenka donská Sillingerova (*Silene donetzica* ssp. *sillingerii*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), tavoľník prostredný (*Spiraea media*), svíb južný (*Swida australis*), fialka skalná (*Viola rupestris*), nezábudka úzkolistá (*Myosotis stenophylla*), silenka uškátá (*Silene otites*), zvonček karpatský (*Campanula carpatica*) významnou lokalitou teplomilnej vegetácie travertínových lokalít v okolí Spišského Podhradia.

1.7 Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

Lesné porasty a pozemky sa v území NPP Spišský hradný vrch nenachádzajú. Kapitola sa preto nespracováva.

2 SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY

Národná prírodná pamiatka Spišský hradný vrch slúži okrem dominantnej funkcie ochrany prírody danej zákonom č. 543/2002 Z. z. aj ďalším aktivitám. K najvýznamnejším patrí poľnohospodárstvo, rekreácia a turistika.

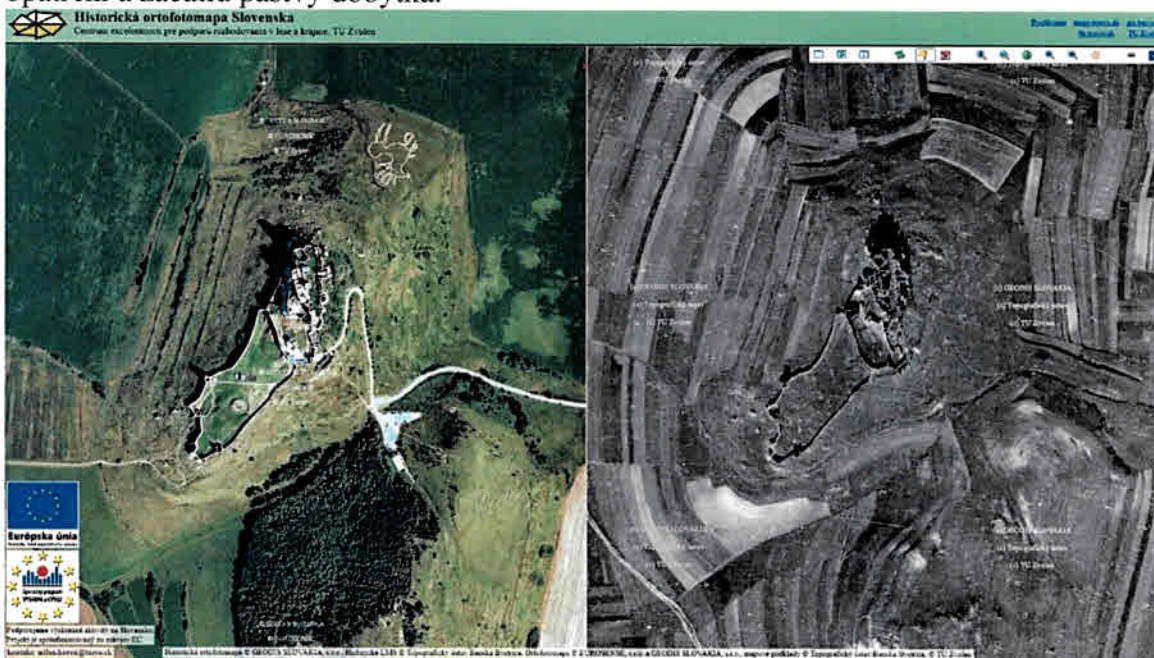
2.1 Historický kontext

2.1.1 Vývoj ochrany prírody

Územie bolo vyhlásené nariadením a uznesením plenárneho zasadnutia Okresného národného výboru v Spišskej Novej Vsi č. 83 zo dňa 15. 3. 1990 s účinnosťou od 1. 4. 1990. Územie má na základe vyhlášky Krajského úradu životného prostredia v Košiciach č. 7/2004 z 22. 9. 2004 s účinnosťou od 1. 10. 2004 platný 4. stupeň ochrany. Hradný areál na ploche parcely č. 476 bol oznámením Krajského úradu životného prostredia v Košiciach č. 2005/00222-7 zo 6. 7. 2005 vyhradený pre činnosti súvisiace s prevádzkou a využívaním hradu.

2.1.2 Vývoj poľnohospodárstva

V území vždy dominovalo lúčne hospodárstvo a pasienkárstvo. Lúky vznikali najmä na menej strmých okrajových plochách, kým na strmších častiach svahov travertínovej kopy prevládalo pasienie. Poľnohospodárska činnosť ustala v osemdesiatych rokoch minulého storočia. Na historických snímkach dobre vidno, že pôvodná krajinná štruktúra lokality bola prakticky zachovaná dodnes, plocha travertínovej kopy nebola nikdy predmetom parcelácie, obhospodarovala sa ako súvislá plocha uprostred rozparcelovanej poľnohospodárskej krajiny, následkom čoho sa zachovali súvislé plochy prirodzených trávnych porastov. Ide o plochy biotopov Kr7 Trnkové a lieskové kroviny, Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky, Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnom substráte, Pi5 Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch, ktoré patria k najcennejším častiam chráneného územia. V tejto časti územia došlo v poslednej dobe k výrubom drevín s odstránením drevnej hmoty v rámci dohodnutých manažmentových opatrení a začatiu pastvy dobytká.

Obr. 1: Chránené územie v súčasnosti a v 50-tych rokoch minulého storočia

2.1.3 Vývoj turistiky

Územie bolo dlhodobo predmetom záujmu návštevníkov najmä kvôli ruine Spišského hradu, tento záujem sa neskôr pretransformoval aj do záujmu zo strany turistov. Územím vedie turistická trasa, totožná s trasou náučného chodníka, vybudovaného v osemdesiatych rokoch 20. storočia. Časť skalných útvarov bola využívaná horolezcami.

2.2 Stručný opis aktuálneho stavu

2.2.1 Ochrana prírody

V súčasnosti je územie súčasťou súvislej európskej siete chránených území Natura 2000, ktorej vymedzenie presahuje hranice NPP. Z tohto dôvodu treba zabezpečiť spracovanie projektu a vyhlásenie územia podľa vymedzenia územia európskeho významu a následne aktualizovať program starostlivosti o toto územie.

2.2.2 Poľnohospodárstvo

Celková výmera poľnohospodárskych pozemkov v území je 16,26 ha, t.j. 67,2 % územia NPP Spišský hradný vrch. Tvoria ich trvalé trávne porasty. Zvyšnú časť územia tvoria zastavané plochy a nádvorja v areáli Spišského hradu.

Trvalé trávne porasty v území sú obhospodarované pasiením, časť porastov na exponovanejších plochách územia je nedostatočne obhospodarovaná. Plochy sú majetkom Slovenskej republiky a v menšej miere aj súkromných vlastníkov. Územie je v užívaní samostatne hospodáriaceho roľníka (SHR) Františka Hadušovského, Žehra.

2.2.3 Rekreačia a šport

Územie je z hľadiska rekreácie a športu atraktívne, vedie tade turistická trasa, totožná s trasou náučného chodníka, v súčasnosti nefunkčného. Ako zázemie mesta Spišské Podhradie je obľúbeným vychádzkovým a športovo-rekreačným miestom. Takéto využitie však nemá priamy vplyv na predmety ochrany. Hradný areál na ploche parcely č. 476 je oznámením Krajského úradu životného prostredia v Košiciach č. 2005/00222-7 zo 6. 7. 2005 vyhradený pre činnosti súvisiace s prevádzkou a využívaním hradu. S využívaním hradu súvisí aj exteriérové osvetlenie, ktoré má nedocenený vplyv na niektoré skupiny bezstavovcov v chránenom území. Skalolezectvo bolo oznámením Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 4899/2012-2.2 zo 4. 4. 2012 usmernené do vyhradených areálov v neďalekej národnej prírodnej rezervácii Dreveník.

2.2.4 Poľovníctvo a rybárstvo

Územie NPP leží v poľovnom revíri Granč-Petrovce. Hlavnou poľovnou zverou je jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a srnec lesný (*Capreolus capreolus*), v menšej miere sa tu poľuje aj na sviňu divú (*Sus scrofa*). Z ďalších druhov poľovnej zveri, na ktorú je povolené poľovať, treba spomenúť vlka dravého (*Canis lupus*) a kunu lesnú (*Martes martes*). V území so štvrtým stupňom ochrany je v súvisi s poľovníctvom zakázané v zmysle § 14 ods. 1 písm. i) zákona organizovať spoločné poľovačky.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

Cieľom správneho obhospodarovania biotopov Natura 2000 je priviesť ich do tzv. priaznivého stavu alebo udržať ich v ňom. Za priaznivý stav biotopov sa považuje taký stav, keď:

- výmera biotopu je stabilná (prinajmenšom neklesá), prípadne sa zvyšuje,
- stav jeho typických druhov je priaznivý (nezhoršuje sa), prípadne sa zlepšuje,
- štruktúra a funkcie biotopu sú zachované.

K zabezpečeniu cieľov ochrany slúži diferenciacia územia prírodnej pamiatky na ekologicko-funkčné priestory (ďalej len „EFP“). EFP sú vymedzené na základe zoskupenia ekologicky príbuzných biotopov a ich rovnakého ekologického a socioekonomického hodnotenia. EFP je charakterizovaný homogenitou ekologických podmienok a jednotným funkčným zameraním z hľadiska cieľov ochrany prírody, pričom je v území priestorovo opakovateľnou jednotkou s podrobne určeným typom základnej starostlivosti. Na území národnej prírodnej pamiatky Spišský hradný vrch sa vyčleňujú tri EFP. Ich prehľad a ďalšie podrobnosti sú uvedené v tabuľke.

Tab. č. 4 Prehľad EFP

Kód EFP	Názov EFP	Prehľad biotopov patriacich do EFP	Špecifické socioekonomické využitie územia
EFP1	Trvalé trávne porasty s extenzívnym využívaním	Pi5 Pionierske porasty zväzu <i>Alyso-Sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bázických substrátoch Kr7 Trnkové a lieskové kroviny Tr1 Suchomilné trávinnobylinné a krovínové porasty na vápnitom podloží Tr5 Suché a dealpínske trávinnobylinné porasty (6190) Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510) Sk1 Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210) Sk8 Nesprístupnené jaskynné útvary (8310) X3 Nitrofilná ruderalna vegetácia mimo sídel	Občasný výrub drevín a krov, pasenie
EFP2	Časť hradného areálu s výskytom sysľa pasienkového	Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510) Sk1 Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210)	Primerané poľnohospodárske využitie dolného nádvorja hradu
EFP3	Zvyšná časť hradného areálu	Sk1 Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210) Sk8 Nesprístupnené jaskynné útvary (8310) X3 Nitrofilná ruderalna vegetácia mimo sídel	Prevádzka a využívanie hradu na základe vyhradených činností

Charakteristika jednotlivých ekologicko-funkčných priestorov:

EFP1 – Trvalé trávne porasty s extenzívnym využívaním (výmera 20,63 ha)

Travné porasty s prirodzeným alebo narušeným druhovým zložením. Ide o porasty biotopov Nížinné a podhorské kosné lúky, Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží, s mozaikou biotopu Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch. V minulosti boli pasené, v súčasnosti je na nich zabezpečená alebo plánovaná pastva. Súčasťou EFP sú aj skalné spoločenstvá, čiastočne ovplyvnené skalolezectvom a rekonštrukciou častí hradu.

EFP2 – Časť hradného areálu s výskytom syst'a pasienkového (výmera 2,00 ha)

Ide o územie so sústredeným výskytom syst'a pasienkového. Vymedzená činnosť v ňom (kosenie dolného nádvorja) má priaznivý vplyv na predmety ochrany.

EFP3 – Zvyšná časť hradného areálu (výmera 1,57 ha)

EFP predstavuje časť areálu Spišského hradu, vymedzenú hradbami hradu v oblasti stredného a horného nádvorja. Vymedzená činnosť v ňom nemá vplyv na predmety ochrany (najmä podzemné a skalné spoločenstvá).

Základom pre podrobnejšie určenie režimu starostlivosti o biotopy a druhy sú manažmentové modely (rámcové opatrenia starostlivosti):

Pionierske porasty

6110* Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch (Pi5)

- Pomiestne mozaikové narušenie vegetačného krytu v miestach, kde sa vytvára zapojená vegetácia na úkor pionierskych porastov. Je možná aj extenzívna, prípadne náhodná pastva oviec alebo kôz v minimálnom zaťažení (0,3 VDJ/ha) raz za 3 – 5 rokov.
- Odstraňovanie sukcesných drevín alebo umelých výsadiel nepôvodných druhov drevín na lokalite v jesennom až zimnom období (výrubom).
- Najhodnotnejšie biotopy môžu byť zabezpečené (ochránené) pred nadmerným zošľapom a poškodzovaním (napr. v okolí turistických chodníkov).

Teplo a suchomilné travinno-bylinné porasty

6210 Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte (Tr1)

6190 Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty (Tr5)

- Vyhovuje extenzívna pastva oviec, kôz, na miernejších svahoch aj dobytká, v zaťažení 0,3 – 0,6 VDJ/ha v termíne od apríla (prípadne od konca apríla) do júna. Pastva má byť na lokalite rovnomerne rozložená. Ak bola lokalita v jarných mesiacoch pokosená, je vhodné jej dopásanie v lete a na jeseň.
- Košarovanie sa neodporúča.
- Kosenie v prípade xerotermejších lokalít na strmších svahoch je možné realizovať len ako alternatívny manažment, ale pri miernej svahovitosti je kosenie vhodným spôsobom starostlivosti o uvedené typy biotopov. Optimálne je ručné kosenie alebo ľahkou mechanizáciou v termíne do 15. 6. Pre tieto typy biotopov vyhovuje kosenie raz ročne. Pokosenú biomasu je potrebné na lokalite nechať vyschnúť, aby sa zabezpečila distribúcia semien, a až následne z lokality odstrániť.
- V prípade výskytu porastov *Calamagrostis epigeios* je potrebné aj druhé kosenie v týchto častiach lokalít s cieľom eliminovať jeho porasty.

- Odstraňovať náletové dreviny na lokalitách, ak pokrývajú viac ako 15 % lokality. Zásah sa realizuje v jesenných až zimných mesiacoch aj s následným odstránením biomasy.
- V prípade potreby odstraňovanie inváznych a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín, spôsobom vhodným pre elimináciu daných druhov.

Mezofilné lúky

6510 Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1)

- Najvhodnejším manažmentom lokalít je kosenie, ktoré je optimálne realizovať v termíne po 15. 6. Pre biotop Lk1 vyhovuje kosenie 2-krát ročne. Pokosenú biomasu je potrebné nechať na lokalite vysušiť a až následne ju z lokality odstrániť. Vhodné je z hľadiska zachovania populácií hmyzu zabezpečovať kosbu na lokalite etapovite, tzn. postupne po častiach v priebehu niekoľkých týždňov.
- Lokality môžu byť aj dopášané po prvej kosbe, v prípade, že nebude zabezpečená druhá kosba počas daného roku. Zaťaženie je vhodné 0,3 – 0,6 VDJ/ha, pričom je potrebné zabezpečiť rovnomerné rozmiestnenie zvierat v rámci lokality.
- Je prípustné aj dodatočné prihnojovanie (najmä v prípade porastov, ktoré sa kosia 2-krát ročne) a to výlučne maštalným hnojom, nie hnojovicou, raz za dva roky. Maximálne odporúčané množstvo dusíka je 50 kg na hektár.
- Odstraňovanie náletových drevín na lokalitách v jesenných až zimných mesiacoch aj s následným odstránením biomasy.
- Zabrániť prísevom, ich rozorávaniu a likvidácii výstavbou.
- V prípade dlhodobo opustených lokalít, kde sú expanzívne rozšírené niektoré druhy, je potrebné zabezpečiť asanačné opatrenia, ktoré zahŕňajú okrem odstránenia sukcesných drevín aj kosenie lokality v čase začínajúceho kvitnutia nežiaduceho druhu, aby sa zabezpečila jeho efektívnejšia eliminácia. Vhodné je aj opakované kosenie v priebehu roka, aby sa pravidelne odstraňovala biomasa a oslabovali sa jedince nežiaduceho druhu.

Skalné a sutinové biotopy

8210 Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (Sk1)

- Zabrániť ťažbe horninového podkladu, mechanickému poškodeniu zošľapom v okolí turistických chodníkov alebo na lokalitách využívaných na skalolezectvo. Zabrániť výstavbe objektov v blízkosti skalných útvarov, ktoré by mali za následok zmenu svetelných a vlhkostných pomerov na lokalite.
- V prípade potreby je vhodné odstraňovanie sukcesných drevín zarastajúcich lokalitu alebo vyskytujúcich sa v okolí skalného útvaru, ak negatívne ovplyvňujú druhové zloženie biotopov, svetelné a vlhkostné pomery lokality. Zásah je potrebné realizovať v jesennom až zimnom období.

Nesprístupnené jaskynné útvary

8310 Nesprístupnené jaskynné útvary (Sk8)

- Zamedziť zošľapávanie a poškodzovanie priestoru jaskyne (napr. odberom kvapľov), zakladanie ohňa spojené s táborením pod prevismi, znečisťovanie odpadkami alebo zvyškami jedla, nadmerné osvetlenie jaskynných priestorov.
- Zabrániť zmenám v okolí jaskyne, ktoré by mohli mať za následok zmenu vsakovania, kvality vody a ovplyvnili by tvorbu a regeneráciu jaskynných priestorov.

***Pulsatilla slavica* G. Reuss** (poniklec slovenský)

- V prípade lokalít s pokročilou sukcesiou (na krovinatých a trávnatých stráňach) je potrebné preriedenie krovin a sukcesných drevín tak, aby ostali na lokalite solitérne dreviny na 5 % plochy. Zásah je potrebné realizovať v jesennom až zimnom období.
- V prípade hromadenia stariny na lokalite je potrebné zabezpečiť kosenie lokality po odkvitnutí a vysemenení druhu (jún – júl) raz za 2 roky alebo zabezpečiť extenzívnu pastvu oviec alebo kôz v zaťažení 0,3 DJ/ha.
- Zabrániť ťažbe horninového podkladu v miestach výskytu druhu, úmyselnému zalesňovaniu lokality a vypaľovaniu porastov vo vegetačnom období.

***Spermophilus citellus* L.** (syseľ pasienkový)

- Kosenie.
- Zachovanie pasienkov.

Zásady využívania územia je možné zhrnúť nasledovne:

- starostlivosť o v súčasnosti nevyužívanú časť územia, kde v dôsledku prirodzenej sukcesie dochádza k ústupu druhov, ktoré sú predmetom ochrany a postupnému zarastaniu biotopov európskeho významu,
- postupné odstránenie časti drevinovej vegetácie na doteraz neobhospodarovaných plochách,
- podpora tradičného obhospodarovania (kosenie, extenzívna pastva),
- vytvoriť podmienky pre existenciu a vývoj pôvodných rastlinných spoločenstiev,
- odstraňovanie invázijských a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov, ktoré sa v území objavia.

3 CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1 Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Hlavným (dlhodobým) cieľom ochrany územia NPP Spišský hradný vrch je: Do roku 2027 dosiahnuť priaznivý stav kategórie A suchomilných travinných biotopov a zachovať súčasný stav ostatných biotopov a druhov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany chráneného územia.

Hlavný cieľ bude realizovaný prostredníctvom:

- dôsledného dodržiavania cieľov a opatrení v jednotlivých ekologicko-funkčných priestoroch,
- zapojenia vlastníkov a užívateľov pozemkov do ochrany územia národnej prírodnej pamiatky, do aktivít zachovávajúcich prírodné hodnoty a zároveň prinášajúcich prosperitu miestnym obyvateľom, ako je obnova tradičných foriem hospodárenia.

3.2 Stanovenie operatívnych cieľov v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Vedľajší (operatívny) cieľ 1: Zachovať stav kategórie B, prípadne do roku 2027 zlepšiť stav z kategórie B do kategórie A u biotopov európskeho významu Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch (6110*), Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty (6190), Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte (6210), Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210) v rámci EFP1, zachovať stav kategórie B biotopov európskeho významu Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Nesprístupnené jaskynné útvary (8310) v rámci EFP1 a EFP2, zachovať stav kategórie A druhu európskeho významu poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*) v rámci EFP1 a druhu európskeho významu syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*) v rámci EFP2 a dosiahnutý stav A v rámci EFP1 do roku 2027.

Vedľajší (operatívny) cieľ 2: Zabezpečiť prevyhlasenie NPP Spišský hradný vrch v hraniciach SKUEV0105 Spišskopodhradské travertíny a SKUEV2105 Spišskopodhradské travertíny – doplnok.

Vedľajší (operatívny) cieľ 3: Zlepšiť poznanie stavu a nárokov biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany alebo ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území.

Vedľajší (operatívny) cieľ 4: Zvýšiť povedomie verejnosti o hodnotách územia s cieľom eliminovať vplyv negatívnych javov na predmety ochrany územia.

Stanovenie vedľajších cieľov zohľadňuje stav biotopov a druhov európskeho významu v území a potreby zmien v rámci biogeografického regiónu. Hodnotiace tabuľky sú uvedené v kap. 1.6.3.

3.3 Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Lesné porasty a pozemky sa v území NPP Spišský hradný vrch nenachádzajú. Kapitola sa preto nespracováva.

3.4 Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Tab. č. 5

<p>Vedľajší (operatívny) cieľ 1: Zachovať stav kategórie B, prípadne do roku 2027 zlepšiť stav z kategórie B do kategórie A u biotopov európskeho významu Pionierske porasty zväzu <i>Alyssa-Sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bazických substrátoch (6110*), Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty (6190), Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápniťom substráte (6210), Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210) v rámci EFP1, zachovať stav kategórie B biotopov európskeho významu Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Nesprístupnené jaskynné útvary (8310) v rámci EFP1 a EFP2, zachovať stav kategórie A druhu európskeho významu poniklec slovenský (<i>Pulsatilla slavica</i>) v rámci EFP1 a druhu európskeho významu syseľ pasienkový (<i>Spermophilus citellus</i>) v rámci EFP2 a dosiahnuť stav A v rámci EFP1 do roku 2027.</p> <p>Merateľný ukazovateľ plnenia: Zachovaný stav A biotopy 8210, stav B biotopy 6110*, 6190, 6210, 8310, 6510, zachovaný stav A druhu <i>Pulsatilla slavica</i>, zlepšený stav B do stavu A druhu <i>Spermophilus citellus</i></p>						
<p>Extenzívna pastva v území v súlade s rámcovými zásadami pre dané typy biotopov</p> <p>Merateľný indikátor plnenia: Udržanie biotopu xerotermných a mezofilných lúk v žiaducom stave bez známk intenzifikácie a prítomnosti inváznych a nepôvodných druhov, zachovanie stavu B biotopov 6110* (Pi5), 6210 (Tr5), 6510 (Lk1) a 6210 (Tr1) zachovanie stavu A druhu <i>Pulsatilla slavica</i>, zlepšenie stavu B do stavu A druhu <i>Spermophilus citellus</i></p>						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Termín	Zodpovednosť	Zdroje	EFP
1.1.1	Redukcia náletových drevín a krov v EFP1 v súlade s rámcovými zásadami pre biotopy Pi5, Tr1, Tr5, Lk1 ako predpoklad vytvorenia vhodných podmienok pre následné zabezpečenie pastvy (s ponechaním zastúpenia krovin do 30 %), koncom vegetačnej sezóny (jeseň – začiatok zimy), spočíva v preriedení porastov krovin (bez ponechávania kompaktných hustých porastov), s dôrazom na úpätia hradných brál a stien, s následným odstránením biomasy mimo lokalitu	Zabezpečené plochy bez krovin, resp. s primeraným zastúpením (do 30 %), zachovanie alebo zlepšenie stavu biotopov Pi5, Tr1, Tr5, Lk1 a stavu druhov <i>Pulsatilla slavica</i> a <i>Spermophilus citellus</i> , fotodokumentácia	2018 – 2027 (2018 – 2019 hlavná redukcia krovin a následne v 3 – 5 ročných intervaloch, podľa potreby)	Užívateľ pozemkov, ŠOP SR (dohľad nad realizáciou činnosti)	Užívateľ pozemkov	EFP1

1.1.2	Extenzívna pastva oviec alebo dobyčka v území v rámci EFP1 v súlade s rámcovými zásadami pre biotopy Tr1, Lk1, Kr2 a Pi5 – v zaťaženi 0,3 – 1,0 VDJ/ha, bez košarovania	Zabezpečená extenzívna pastva, nehromadiaca sa starina na lokalitách, zachovanie alebo zlepšenie stavu biotopov Pi5, Tr1, Tr5, Lk1 a stavu druhov, fotodokumentácia	2018 – 2027 (každoročne)	Užívateľ pozemkov	Agroenvironmentálne platby – Ochrana biotopov a prírodných trávnych porastov	EFP1
Pravidelné kosenie plôch v EFP2						
Opatrenie 2.1	Merateľný indikátor plnenia: Udržanie trávnych porastov v areáli hradu v stave krátkosteblových trávnikov ako predpoklad udržania druhu <i>Spermophilus citellus</i>					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Termín	Zodpovednosť	Zdroje	EFP
1.2.1	Pravidelné kosenie plôch v rámci areálu hradu	Udržanie trávnych porastov v areáli hradu v stave krátkosteblových trávnikov	2018 – 2027 (každoročne)	Správca hradu	Správca hradu	EFP2
Vedľajší (operatívny) cieľ 2: Zabezpečiť prevyhlásenie NPP Spišský hradný vrch v hraniciach SKUEV0105 Spišskopodhradské travertíny a SKUEV2105 Spišskopodhradské travertíny – doplnok						
Merateľný ukazovateľ plnenia: NPP Spišský hradný vrch je legislatívne vymedzený v hraniciach ÚEV						
Opatrenie 2.1						
Spracovanie projektu ochrany a aktualizácia programu starostlivosti NPP Spišský hradný vrch						
Merateľný ukazovateľ plnenia: Spracovanie projektu ochrany na prevyhlásenie NPP Spišský hradný vrch a jeho zaslanie do schvaľovacieho procesu, aktualizácia programu starostlivosti						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Termín	Zodpovednosť	Zdroje	EFP
2.1.1	Rokovanie s majiteľmi a užívateľmi pozemkov o rozšírení chráneného územia	Dohoda s majiteľmi a užívateľmi o rozšírení chráneného územia	2018 – 2020	ŠOP SR	Rozpočet ŠOP SR	Mimo NPP
2.1.2	Zabezpečenie spracovania návrhu rozšírenia chráneného územia – projektu ochrany	Spracovaný návrh rozšírenia chráneného územia – vypracovaný projekt ochrany	2019 – 2022	ŠOP SR	Rozpočet ŠOP SR	Mimo NPP

2.1.3	Zabezpečenie spracovania aktualizácie programu starostlivosť o rozšírené územie	Spracovaný návrh aktualizácie programu starostlivosť	2020 – 2022	ŠOP SR	Rozpočet ŠOP SR	Mimo NPP
Vedľajší (operatívny) cieľ 3: Zlepšiť poznanie stavu a druhov, ktoré sú predmetom ochrany, alebo ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území.						
Merateľný ukazovateľ plnenia: aktuálne údaje o stave predmetov ochrany vo vzťahu k realizovaným opatreniam						
Monitoring a vyhodnocovanie stavu predmetov ochrany územia						
Merateľný indikátor plnenia: údaje o stave predmetov ochrany, lepšie spoznanie ekológie predmetov ochrany a posúdenie správnosti návrhu opatrení						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Termín	Zodpovednosť	Zdroje	EFP
3.1.1	Monitoring biotopov, ktoré sú predmetom ochrany NPP, na trvalých plochách	Záznamy v KIMS, fotodokumentácia a správa z monitoringu ohľadom druhového zloženia a plochy výskytu biotopov	2018 – 2027 (každoročne alebo každé 2 roky)	ŠOP SR	Rozpočet ŠOP SR	Celé územie
3.1.2	Monitoring druhu <i>Pulsatilla slavnica</i> (sčítanie počtu na ploche, dlhodobá sledovaná plocha výskytu)	Záznamy v KIMS, fotodokumentácia a správa z monitoringu ohľadom údajov o počte a ploche výskytu druhov	2018 – 2027 (každoročne)	ŠOP SR	Rozpočet ŠOP SR	Celé územie
3.1.3	Hodnotenie stavu biotopov a druhu, ktoré sú predmetom ochrany NPP, vo vzťahu k realizovaným opatreniam	Zhodnotený stav predmetov ochrany vzhľadom k realizovaným opatreniam	2018 – 2027 (každé 2 roky)	ŠOP SR	Rozpočet ŠOP SR	Celé územie
3.1.4	Výskumné aktivity v území v spolupráci s vedeckými inštitúciami	Zrealizované výskumy	Trvalý (podľa potreby)	ŠOP SR, výskumné inštitúcie	Rozpočet ŠOP SR, iné zdroje	Celé územie
Vedľajší (operatívny) cieľ 4: Zvýšiť povedomie verejnosti o hodnotách územia s cieľom eliminovať vplyv negatívnych javov na predmety ochrany územia						
Merateľný ukazovateľ: Znížený vplyv užívateľov rekreačných objektov a návštevníkov územia						
Opatrenie 4.1						
Vydanie informačných materiálov, inštalácia tabúl obnoveného náučného chodníka (NCH)						
Merateľný indikátor plnenia: Vydané informačné materiály, rekonštruovaný NCH v území						

Číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Termín	Zodpovednosť	Zdroje	EFP
4.1.1	Príprava a spracovanie informácií o ochrane NPP a jej plánovaného rozšírenia	Informácie pripravené na použitie do aktivity 4.1.2	2022 – 2024	ŠOP SR	ŠOP SR	Celé územie
4.1.2	Vydanie informačných materiálov, inštalácia rekonštruovaného NCH v území	Vydané informačné materiály, inštalované zariadenia NCH v území	2024 – 2026	ŠOP SR	ŠOP SR	Celé územie

4 SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

Vyhodnocovanie programu starostlivosti a účinnosti vykonaných opatrení bude vykonávať Správa Národného parku Slovenský raj. Opatrenia budú rozpracované na jednotlivé roky a vyhodnocované v rámci plánu hlavných úloh správy národného parku. Zároveň sa bude viesť prehľad o plánovaných a reálne čerpaných finančných prostriedkoch. Ukazovateľom efektívnosti plnenia programu je sledovanie kapitoly 3 Ciele starostlivosti a opatrenia na ich dosiahnutie na základe nasledovnej tabuľky. Červenou sú vyznačené roky, kedy ba malo byť vyhodnocované naplnenie indikátora (čiastočné alebo úplné).

Tab. č. 6 Harmonogram aktivít a dosiahnutých výstupov

Aktivita	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.1.1	x	x					x			
1.1.2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.2.1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2.1.1	x	x	x							
2.1.2		x	x	x	x					
2.1.3			x	x	x					
3.1.1	x		x		x		x		x	
3.1.2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.1.3	x		x		x		x		x	
3.1.4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.1.1					x	x	x			
4.1.2							x	x	x	

5 POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ

ČEŘOVSKÝ, J., FERÁKOVÁ, V., HOLUB, J., MAGLOCKÝ, Š. & PROCHÁZKA, F., 1999: Červená kniha ohrozených a vzácných druhov rastlín a živočíchov SR a ČR 5. Vyššie rastliny. Príroda, Bratislava, 456 s.

ELIÁŠ JUN., P., DÍTĚ, D., KLIMENT, J., HRIVNÁK, R. & FERÁKOVÁ, V., 2015: Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition. *Biologia* 70/2: 218—228 Section Botany.

FUTÁK, J., 1980: Fytogeografické členenie. In: Mazúr, E. et al., Atlas SSR, SAV a SUGK Bratislava, s. 88.

JURKO, A., 1951: Vegetácia stredného Pohornádia. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 105 s.

KOL., 1995: Miestny územný systém ekologickej stability územia Spišský hrad a pamiatky jeho okolia zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO.

KOL., 2002: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002, 344 s.

MARCIOVÁ, T., 1998: Príspevok k poznaniu floristicko-taxonomických pomerov NPR Dreveník a NPR Sivá Brada v Spišskej kotline (Diplomová práca, depon. in: Archív Správy NP Slovenský raj, Spišská Nová Ves).

MARHOLD, K., HINDÁK, F., (eds.) 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 687 s.

MICHALKO, J., BERTA, J., MAGIC, D., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, Slovenská socialistická republika, Veda, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 163 s.

PITONIAK, P., 1974: Vegetácia travertínov na Spiši (Rigorózna práca, depon. in: Múzeum Spiša, Spišská Nová Ves).

POLÁK, P., SAXA, A., (eds.) 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.

STANOVÁ, V., VALACHOVIČ, M., (eds.) 2002: Katalóg Biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 s.

ŠMARDA, J., 1961: Vegetační poměry Spišské kotliny. Studie travinných porostů. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 271 s.

VICENÍKOVÁ, A., POLÁK, P., (eds.), 2003: Európsky významné biotopy na Slovensku, ŠOP SR, Banská Bystrica, 151 s.

Vestník MŽP SR, ročník XII, 2004; čiastka 3, Výnos MŽP SR č.3/2004-5. 1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu.

Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

<http://mapy.tuzvo.sk/HOFM/>

<http://www.biomonitoring.sk>

<http://www.daphne.sk/mm/manazmentove-modely>

Interné databázy ŠOP SR o stave druhov, biotopov, údajoch z katastra a databáza Daphne o lúčnych a rašelinných biotopoch.

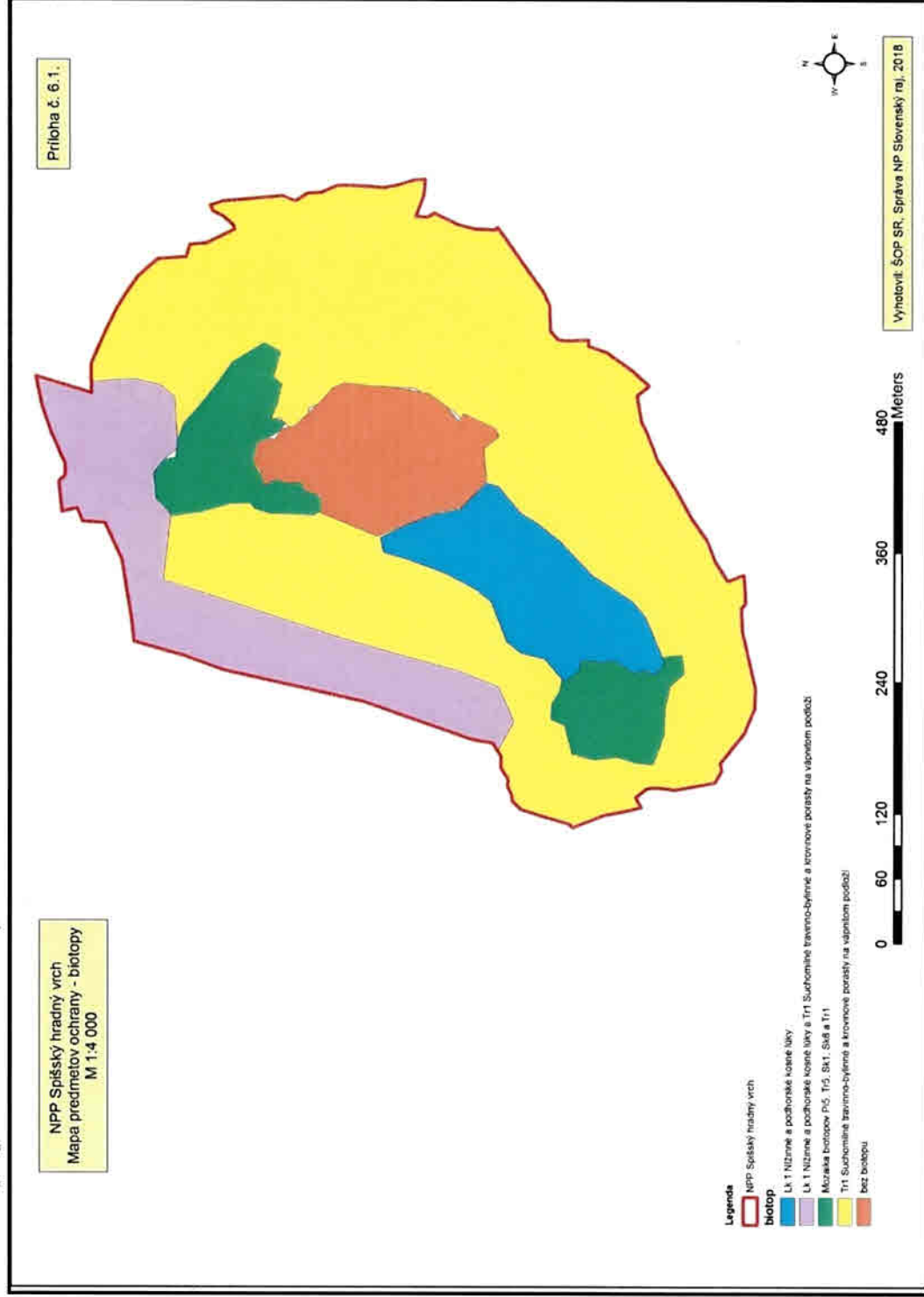
Údaje o vyhotovovateľovi a spracovateľovi programu starostlivosti

Spracovateľmi tohto programu starostlivosti sú pracovníci Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky – Správy Národného parku Slovenský raj.

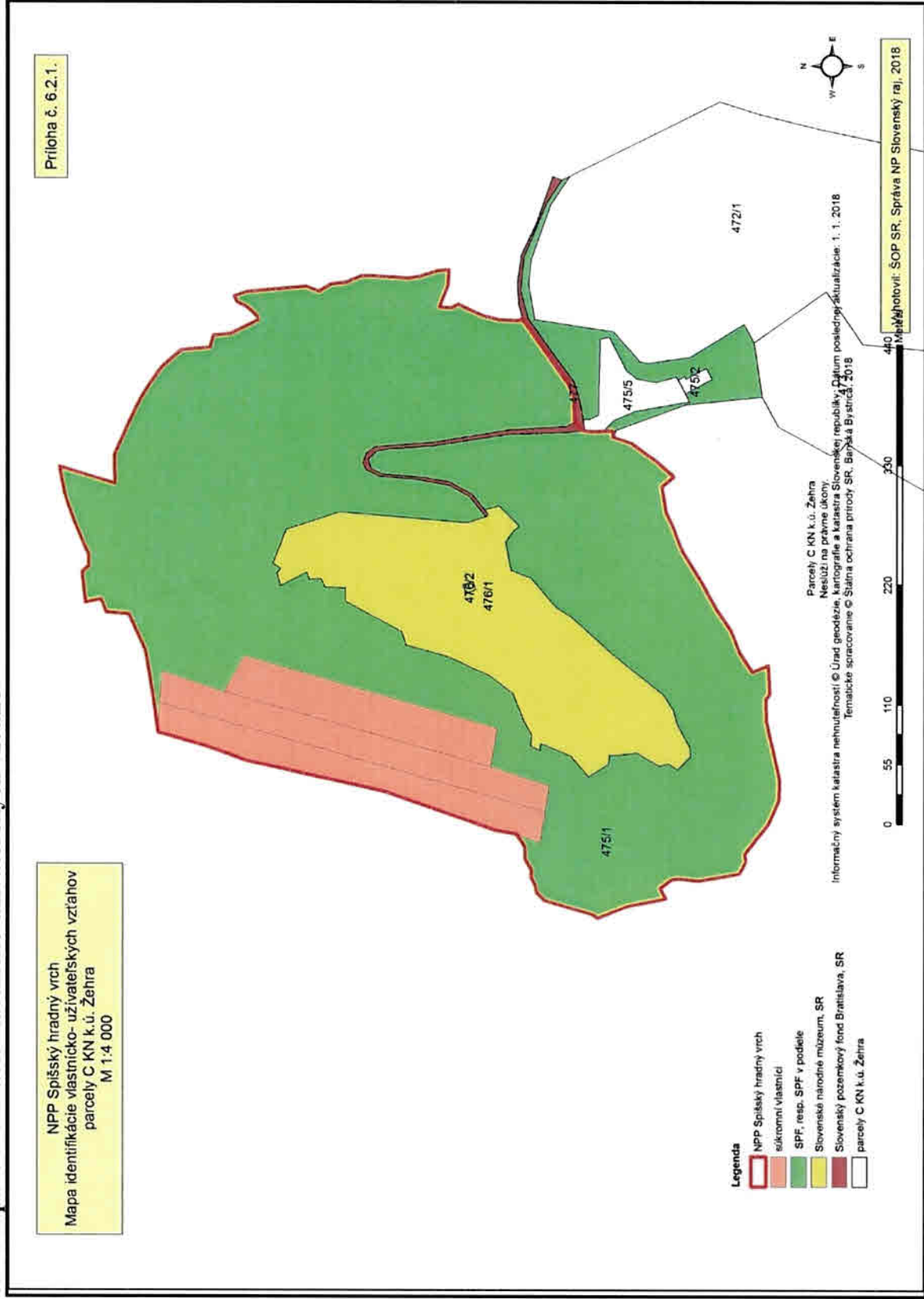
Autori: Barlog, M., Bryndzová, Š., Dražil, T., Krak, V., Leskovjanský, M.

6 PRÍLOHY

6.1 Mapa predmetov ochrany

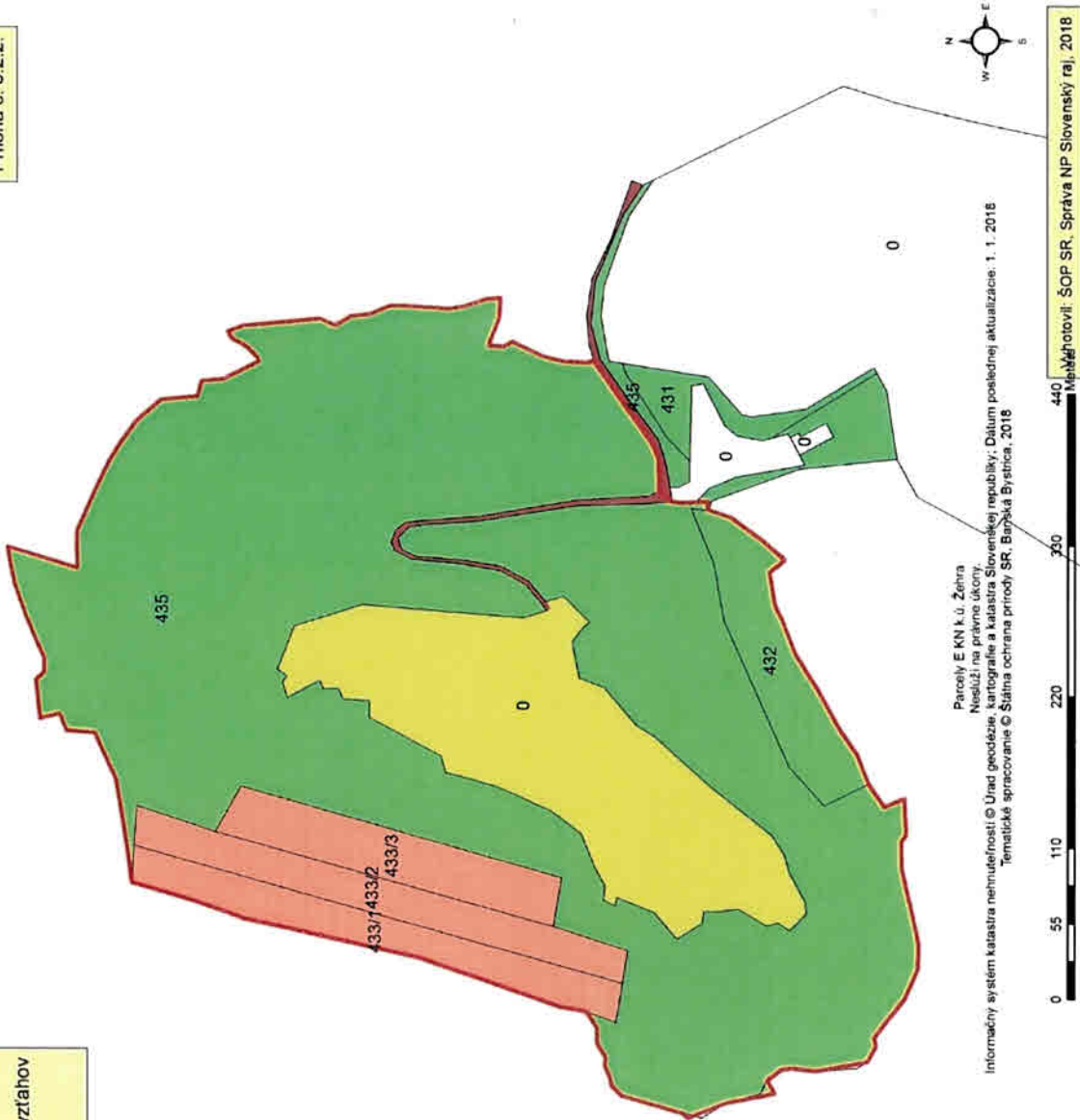

6.2 Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov

Príloha č. 6.2.2.

NPP Spišský hradný vrch
Mapa identifikácie vlastnícko- užívateľských vzťahov
parcely E KN k.ú. Žehra
M 1:4 000

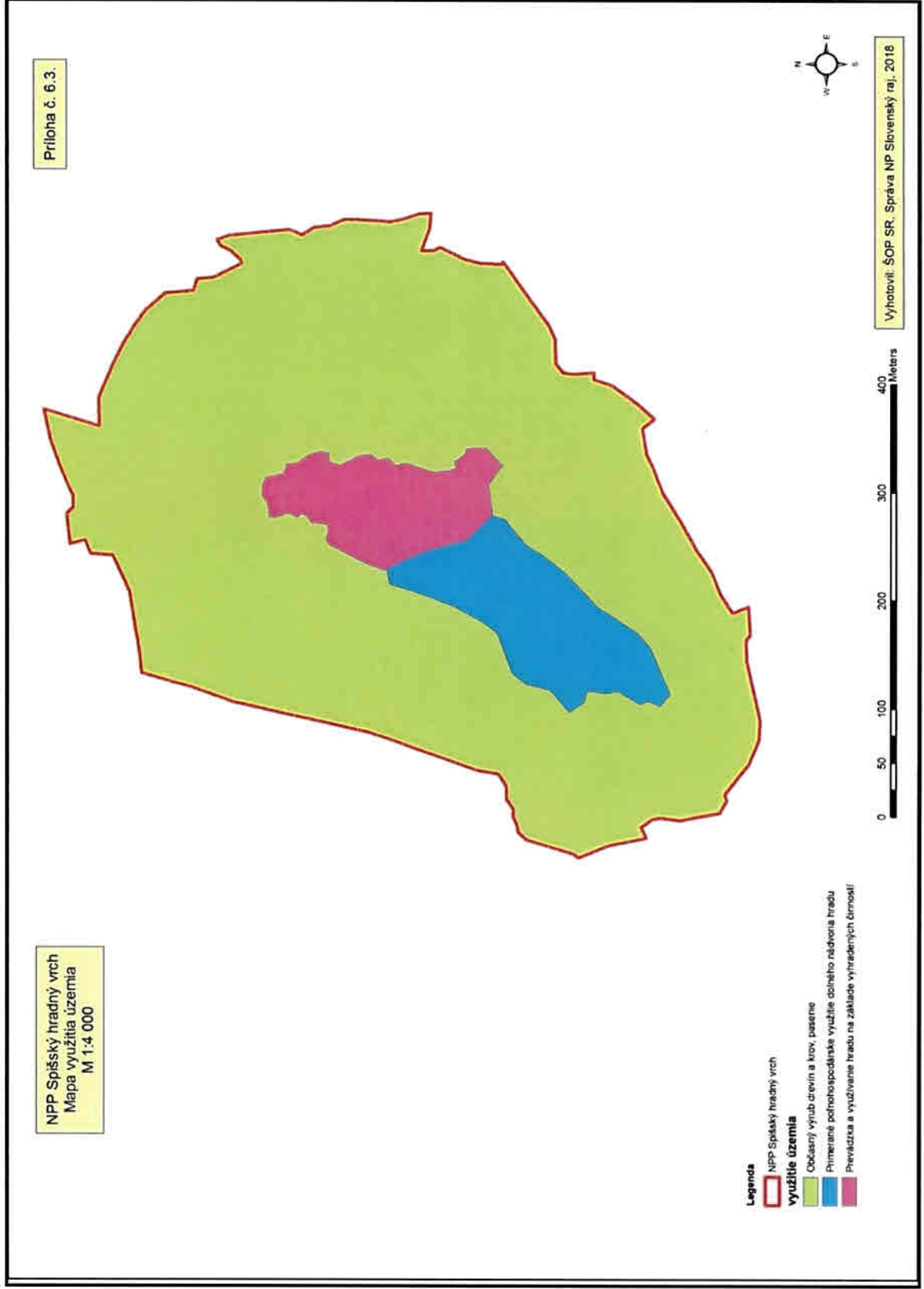

- Legenda**
- NPP Spišský hradný vrch
 - súkromní vlastníci
 - SPF, resp. SPF v podiele
 - Slovenské národné múzeum, SR
 - Slovenský pozemkový fond Bratislava, SR
 - parcely E KN k.ú. Žehra

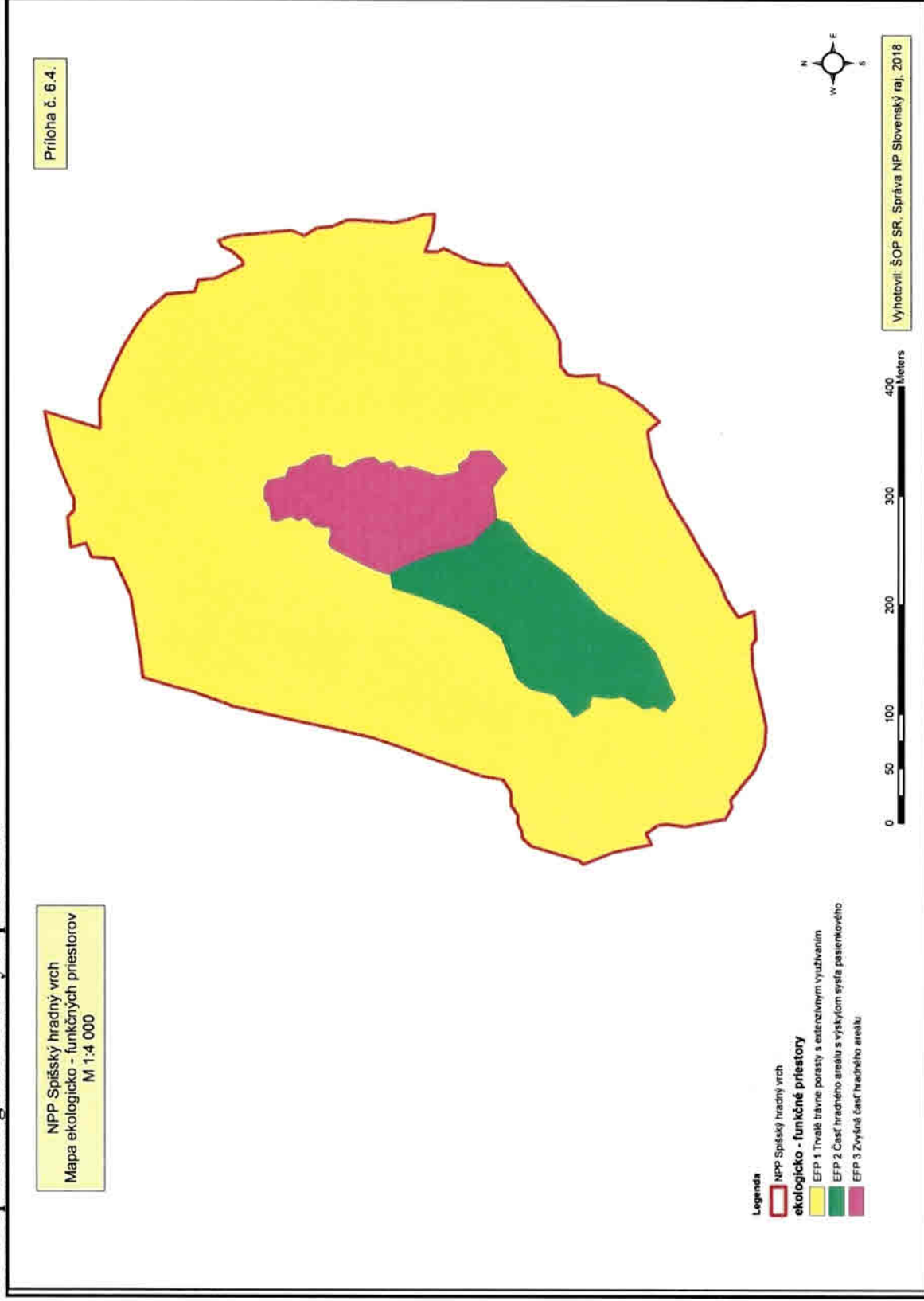
Parcely E KN k.ú. Žehra
Neslúži na právne účely.
Informačný systém katastra nehnuteľností © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Dátum poslednej aktualizácie: 1. 2018
Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 2018

440
Majiteľ: fotov: SOP SR, Správa NP Slovenský raj, 2018

6.3 Mapa využitia územia

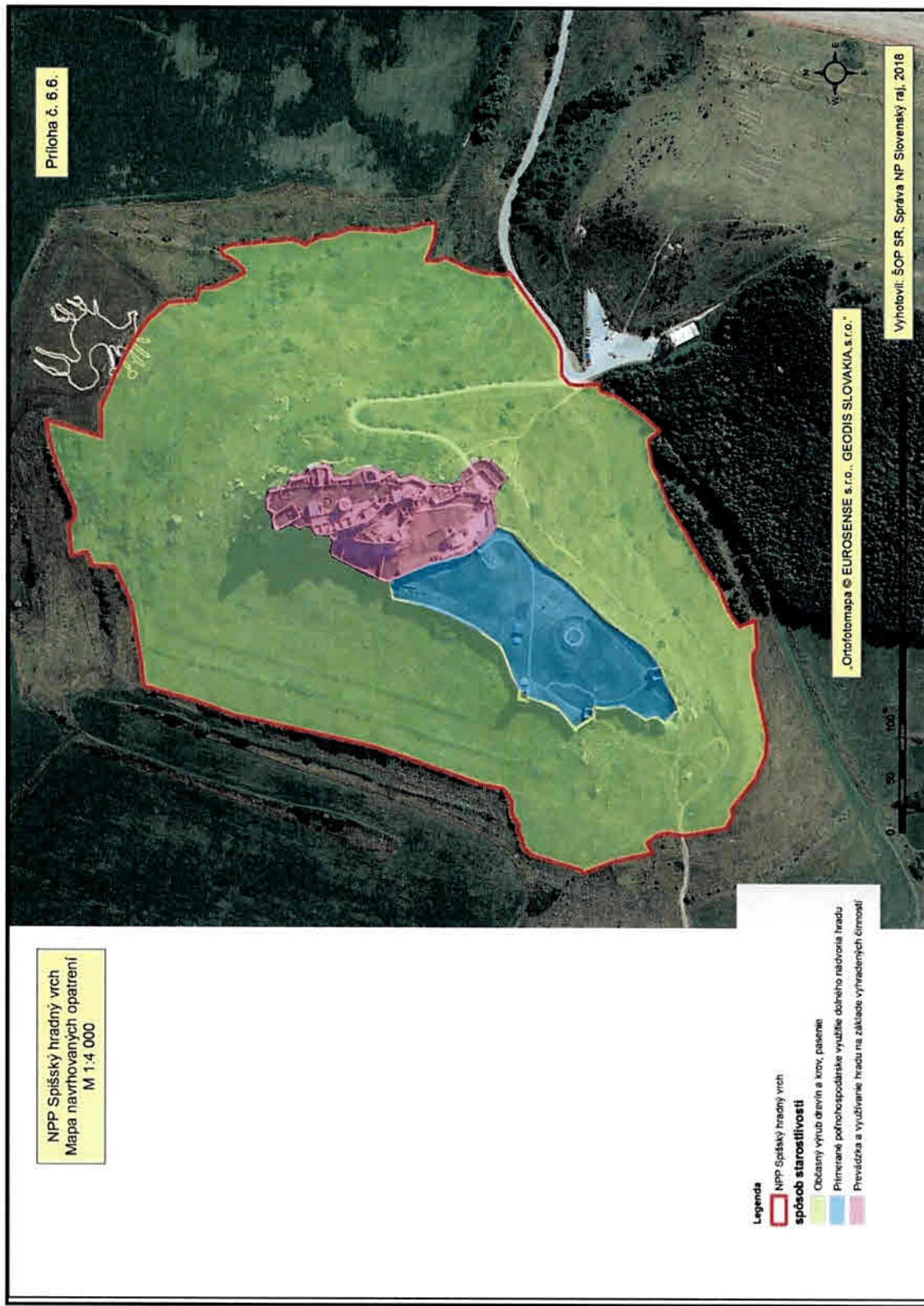
6.4 Mapa ekologicko-funkčných priestorov

6.4 Mapa zón

Príloha sa nevypracováva, nakoľko v území platí len jeden – 4. stupeň ochrany.

6.6 Mapa navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách alebo jednotkách priestorového rozdelenia (JPRL, LPIS)

**Zoznam dotknutých obcí, okresov a samosprávnych krajov
v NPP Spišský hradný vrch**

Kraj: Košický samosprávny kraj

Okres: Spišská Nová Ves

Obec: Žehra (k. ú. Žehra)

Zoznam vlastníkov, správcov, nájomcov v NPP Spišský hradný vrch

Katastrálne územie	Parcela registra C	Číslo LV	Vlastník	Podiel	Správca
Žehra	475/1	nezaložený	-	-	-
Žehra	476/1	15	Slovenská republika	1/1	Slovenské národné múzeum, Vajanského nábr. 2, Bratislava-Staré mesto, SR
Žehra	476/2	15	Slovenská republika	1/1	Slovenské národné múzeum, Vajanského nábr. 2, Bratislava-Staré mesto, SR
Žehra	477	338	Slovenská republika	1/1	Slovenský pozemkový fond Bratislava, Búdkova 36, Bratislava 11, PSČ 811 04, SR

Katastrálne územie	Parcela registra E	Číslo LV	Vlastník	Podiel	Správca
Žehra	432	546	* Wyda Štefan, SR, (SPF) (Nezistený vlastník) * Wašková Alžbeta r. Wydová, SR, (SPF) (Nezistený vlastník) * Wydová Helena, SR, (SPF) (Nezistený vlastník) Hrubý Karol r. Hrubý, Ing., Másiarska 20, Košice, PSČ 040 01, SR	1/4 1/4 1/4 1/4	Slovenský pozemkový fond Bratislava, Búdkova 36, Bratislava 11, PSČ 811 04, SR
Žehra	433/1	547	Gríger Ján r. Gríger a Mária Grígerová r. Bečkerová, Komenského 766/27, Spišské Podhradie, 053 04, SR	1/1	-
Žehra	433/2	547	Gríger Ján r. Gríger a Mária Grígerová r. Bečkerová, Komenského 766/27, Spišské Podhradie, 053 04, SR	1/1	-
Žehra	433/3	547	Gríger Ján r. Gríger a Mária Grígerová r. Bečkerová, Komenského 766/27, Spišské Podhradie, 053 04, SR	1/1	-
Žehra32	435	338	Slovenská republika	1/1	Slovenský pozemkový fond Bratislava, Búdkova 36, Bratislava 11, PSČ 811 04, SR

Platnosť údajov z Katastra nehnuteľnosti k 21.05.2018